

ПЕТРИШИНА Н. С.

ст. викладач

ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ГОЛОД Т. А.

магістрант

ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ

У статті досліджено організацію обліку товарно-матеріальних цінностей. Актуальність теми визначається удосконаленням обліку, оцінки і документального оформлення. Запропоновано методику ведення аналітичного обліку матеріальних запасів в умовах автоматизації, що дозволяє підвищити контроль їх руху за об'єктами і центрами відповідальності. Проаналізовано, що основним шляхом досягнення поставленої мети являється прискорення науково-технічного прогресу і на цій основі впроваджено автоматизацію обліку товарно-матеріальних цінностей.

Ключові слова: автоматизація, облік товарно-матеріальних цінностей, підприємство, контроль, документ.

ПЕТРИШИНА Н. С.

ст. преподаватель

ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

ГОЛОД Т. А.

магистрант

ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА ТОВАРНО-МАТЕРИАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В УСЛОВИЯХ АВТОМАТИЗАЦИИ

В статье исследовано организацию учета товарно-материальных ценностей. Актуальность темы определяется совершенствованием учета, оценки и документального оформления. Предложена методика ведения аналитического учета материальных запасов в условиях автоматизации, позволяет повысить контроль их движения по объектам и центрам ответственности. Проанализировано, что основным путем достижения поставленной цели является ускорение научно-технического прогресса и на этой основе внедрения автоматизации учета товарно-материальных ценностей.

Ключевые слова: автоматизация, учет товарно-материальных ценностей, предприятие, контроль, документ.

PETRYSHYNA N. S.

senior lecturer

Private Higher Educational Institution "Khmelnitsky Economical University"

HOLOD T. A.

master's degree student

Private Higher Educational Institution "Khmelnitsky Economical University"

IMPROVING THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF INVENTORY VALUES IN THE AUTOMATIZATION

The organization of accounting of inventory value is investigated in the article. Actuality is determined by accounting improvement, evaluation and documenting design. The method of conducting the analytical accounting of inventory values in the term of automation environment that can improve the control of their movement on the projects and the responsibility centers. It has been analyzed that the main way to achieve this goal is to accelerate scientific and technological progress and accounting automation of inventory values is implemented on this basis.

Key words: automation, accounting of inventory value, enterprise, control, document.

Tetyana.Golod@gmail.com

Постановка проблеми. У виробничо-господарській концепції діяльності будь-якого підприємства важливе значення мають товарно-матеріальні запаси. Виробничі запаси й матеріальні цінності є предметами праці та забезпечують основний виробничий процес підприємства. Важлива роль у концепції переходу України до ринку належить створенню умов для забезпечення збалансованості економіки і раціонального використання та збереження виробничих ресурсів.

Вирішенню проблеми ефективності використання та збереження виробничих ресурсів приділялось багато уваги на всіх етапах економічного розвитку. Це пояснюється тим, що від неї в значній мірі залежить розв'язання таких економічних завдань, як зниження собівартості продукції, підвищення ефективності виробництва та інше. В умова переходу до ринкової економіки ефективного використання та збереження виробничих ресурсів стає однією з невід'ємних умов виживання та конкурентоздатності підприємства, а тому визначає необхідність створення механізму управління, який впливає на чинники росту ефективності використання та збереження ресурсів і забезпечує мобілізацію усіх існуючих і потенційних резервів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивченні організації обліку товарно-матеріальних цінностей внесли такі автори, як Ф. Ф. Бутинець, О. М. Бандурка, Т. В. Давидюк, Н. М. Малюга, Л. В. Чижевська, Є. Є. Нестеренко, А. В. Савченко та інші.

Постановка завдання. Метою статті є удосконалення організації обліку товарно-матеріальних цінностей в умовах автоматизації, що є невід'ємною частиною для полегшення роботи з комп'ютерними програмами, щоб покращити роботу користувача (підприємства).

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах система функціонування підприємств супроводжується безперервним кругообігом ресурсів, значне місце в яких займають матеріальні запаси. В зв'язку з цим питання удосконалення їх обліку, оцінки і документального оформлення визначають актуальність теми. Це стосується також створення якісно нової системи управління матеріальними запасами, в якій визначну роль відіграє система їх аналітичного обліку і внутрішньогосподарського контролю. Вирішення питань, пов'язаних з теоретичним визначенням і впровадженням в практику сучасних методів обліку і внутрішньогосподарського контролю, повинно здійснюватись за допомогою їх автоматизації і комп'ютеризації.

Особливості облікових процедур і автоматизація обліку матеріальних запасів дають можливість створювати систему автоматизованих робочих місць (АРМ) бухгалтера. В зв'язку з цим обґрунтовані основні напрями процедур автоматизації обліку матеріальних запасів за об'єктами і центрами відповідальності, що підвищує ефективність аналітичних і контрольних функцій обліку. Використання в обліку і контролі комп'ютерної технології потребує додержання методологічних принципів постановки завдань, організації і технології обробки інформації. Враховуючи ці особливості запропоновано методіку ведення аналітичного обліку матеріальних запасів в умовах автоматизації, що дозволяє підвищити контроль їх руху за об'єктами і центрами відповідальності [4].

З метою підвищення аналітичності інформації і оперативності використання їх у системі управління доцільно здійснювати автоматизоване формування бухгалтерських проводок, що звільняє користувачів інформації від ручного способу введення її в бухгалтерську програму. Автоматизація обліку матеріальних запасів потребує впровадження в практику найбільш оптимальних і ефективних комп'ютеризованих систем бухгалтерського обліку (КСБО) з урахуванням особливостей підприємства.

В умовах ручного введення вхідних даних у систему обліку виникають помилки (на 500 операцій в середньому припадає 1 помилка), що призводить до спотворення підсумкової інформації, пов'язаної з обліком матеріальних запасів. Для запобігання цих недоліків пропонується впровадження в практику системи повторного введення в бухгалтерську програму вхідної інформації, що в значній мірі знижує ймовірність помилок при її введенні. В той час повторне введення в програму операцій потребує незначного збільшення часу на

виконання цих процедур, проте посилює контроль та сприяє запобіганню можливих помилок з боку користувача при введенні даних у програму [2].

Поряд із цим для підвищення ефективності автоматизації обліку і контролю матеріальних запасів визначена необхідність розробити і впровадити досконалу нормативну базу та методичне забезпечення для виконання процедур обліку і контролю в умовах їх комп'ютеризації.

Склад запасів, їх оцінка та порядок відображення у фінансовій звітності визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», яке було затверджене наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р. [1].

Основними типовими документами з оприбуткування та видачі матеріалів є: накладні, товарно-транспортні накладні, прибуткові ордери, акти про приймання матеріалів тощо.

Матеріали, що надходять на склад, ретельно перевіряють, встановлюють відповідність їх якості, кількості, асортименту, умовам поставок і супровідними документами. Якщо не виявлено розходжень, матеріали приймають. При цьому можливі два варіанти оформлення приходу: безпосередньо на документі постачальника або шляхом виписування прибуткового ордера.

У випадках, коли є розбіжності кількості та якості з даними супроводжуваних документів постачальника, а також для матеріалів, що надійшли без платіжних документів, складають акт про приймання матеріалів.

Матеріальні цінності, що надійшли від постачальника автомобільним транспортом, оприбутковуються на склад на підставі товарно-транспортної накладної, одержаної від вантажовідправника.

У разі надходження вантажу на склад без документів, відділ постачання виписує наказ про прийом вантажу без документів. Завідувач складу здає накази до бухгалтерії разом із прибутковими ордерами.

При дрібних купівлях матеріалів готівкою підзвітна особа зобов'язана здати матеріали на склад, а комірник на рахунку постачальника повинен поставити відмітку про дату, номер прибуткового ордера і підпис.

Необхідно щоденно одержувати в банку рахунки-фактури, перевіряти їх відповідність надходження матеріальних цінностей на склад підприємства і контролювати своєчасність їх оплати. Є такі випадки, коли виробничі запаси надходять до складу без рахунків-фактур постачальників. Такі поставки називають не відфактурованими. Бухгалтерія повинна організувати окремий облік розрахунків за ці матеріали і вжити заходів до своєчасного одержання рахунків від постачальників.

Відпуск матеріалів на сторону виконується на підставі договорів, нарядів та інших документів і письмового розпорядження керівника підприємства.

Удосконалення обліку і контролю матеріальних запасів потребує чіткого визначення інструментарію, процедур і методики їх ведення в умовах автоматизації з використанням відповідного програмного забезпечення.

З метою удосконалення обліку і контролю в умовах їх автоматизації важливе значення має розробка алгоритмів, які дають можливість визначати систему послідовності облікового процесу ведення аналітичного, кількісного і кількісно-сумового обліку матеріальних запасів. Для цього потрібно визначити систему носіїв інформації за окремими їх групами в залежності від їх структури та здійснити автоматизоване формування бухгалтерських записів [5].

В даний час на підприємствах величезне значення надається питанням автоматизації рішень задач по обліку, контролю, аналізу та аудиту товарно-матеріальних запасів на програмному продукті 1С-Бухгалтерія. Він базується на створенні і веденні інформаційної бази про наявність товарно-матеріальних запасів, формованих на підставі інвентарної картки. Керівник, бухгалтер і аудитор можуть проаналізувати або отримати значення будь-якого необхідного показника з інформаційної бази за необхідний період часу. Таким чином, комплексний підхід до обліку, контролю, аналізу та аудиту товарно-матеріальних запасів

дозволяє оперативно отримати всі необхідні дані за певний період й істотно підвищує рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Ведення додаткового контролю за обліком товарно-матеріальних запасів з боку керівництва підприємства є дуже важливим. Це означає перегляд керівником бухгалтерських документів, вивчення ним нормативних актів, що діють у цій галузі. Такий підхід дозволить більш раціонально витратити кошти на придбання товарно-матеріальних запасів, витратити менше часу на переконання керівництва в необхідності придбання того чи іншого запасу, підвищити дисципліну використання товарно-матеріальних запасів співробітниками підприємства. Крім того потрібно вести аналіз ефективності використання товарно-матеріальних запасів за даними бухгалтерського обліку під безпосереднім контролем керівника підприємства.

Псування при зберіганні, а також фізичне і моральне старіння теж тягнуть за собою збитки. Конструктивні зміни технології виробництва також можуть викликати миттєве старіння наявних запасів сировини і матеріалів. Оптимальний рівень запасів сировини і матеріалів являє собою щось середнє між рівнями «занадто високим» і «занадто низьким». Запаси не можна представляти як єдину категорію, тому що поведінка різних видів сировини і матеріалів різноманітна, необхідно контролювати кожне найменування виробничих запасів. Основними елементами управління запасами з метою прискорення оборотності є: організаційна структура збутової мережі, попит, стратегія управління, формування і контроль запасів.

Висновки. Підсумовуючи викладене у статті, варто відзначити, що радикально змінені умови підвищення ефективності використання товарно-матеріальних цінностей і управління процесом ресурсозбереження відповідає новий підхід до визначення ролі, місця і змісту бухгалтерського обліку. Адже при переході до ринкових відносин при інших рівних умовах і можливостях у вигідному положенні виявляються ті підприємства, які володіють здатністю краще аналізувати стан бухгалтерського обліку та отримати оперативну оцінку достовірності фінансової (бухгалтерської) звітності, яка включає інформацію про стан господарських засобів і джерел їх формування, з метою прийняття ефективних рішень, у тому числі в системі використання і збереження товарно-матеріальних цінностей, швидше адаптуватись до зміни кон'юнктури.

В цих умовах висуваються нові вимоги до організації економічної інформації, до методики і організації бухгалтерського обліку, використання і збереження товарно-матеріальних цінностей. Адже у собівартості продукції питома вага витрат матеріальних цінностей складає біля 50-60%. Тому з метою скорочення матеріальних витрат у процесі виробництва і витрат у відходах, зниження собівартості заготовлення матеріалів, ліквідації не виробничих витрат тощо, необхідно вишукати внутрішні резерви економії. Необхідність економічного використання матеріально сировинних ресурсів посилюється також тим, що їх запаси обмежені. Основний шлях досягнення поставленої мети – це прискорення науково-технічного прогресу і на цій основі впровадження комплексної переробки сировини, ресурсозберігаючої техніки, маловідходних та безвідходних технологій, утилізація вторинних ресурсів та ін.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», яке було затверджене наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута». – 2011. – 608 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : підруч. для студ. вищ. навч. закл. спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, Н. М. Малюга, Л. В. Чижевська; [за ред. проф. Ф. Ф. Бутиця. – 2-ге вид., доп. і перероб.]. – Житомир : ПП «Рута» 2010. – 480 с.
4. Бандурка О. М. Фінансово-економічний аналіз / О. М. Бандурка, І. М. Червяков, О. В.

Посилкіна. – Харків, 2009. – 393 с.

5. Нестеренко Є. Є. Методи обліку товарно-матеріальних запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід / Є.Є. Нестеренко // Управління розвитком. – 2013. – № 17. – С. 58-60.
